

Inleiding

Dit wordt een lang lied, een rondgang langs nieuwe Nederlandstalige muziek, langs liedjes die zich spontaan bij mij hebben aangediend, waarbij het ene als vanzelf het volgende heeft opgeroepen. Precies zoals dat bij dat onuitputtelijke en gelukzalig makende Spotify altijd gaat. Ik hoor daar een nummer en daarna dient het volgende zich alweer aan. Wat een feest. Het is een schakeling van nummers geworden die ik vooraf niet had kunnen bedenken, niet vooraf wilde bedenken, maar die als het ware spontaan tot stand is gekomen. Iets wat al schrijvend en luisterend is gegroeid en betekenis heeft gegeven aan het overzicht dat zo ontstaan is. Een overzicht in muzikaal, tekstueel, maar ook in autobiografisch opzicht. Misschien is het lied dat zich zo heeft laten schrijven eerder een symfonie, die moet dansen, die moet golven, en daarom leende ik voor dit boek de titel van een liedje van de Nederlandse band Van Dik Hout: ‘Op De Golven Dansen Wij’.

Dat is mijn startpunt geweest, want een startpunt is er

altijd. Ik moest ergens beginnen. Het is de enige keus die niet door het toeval is gestuurd. Het liedje van Van Dik Hout heeft me op weg geholpen, structuur gegeven aan wat bij me opkwam.

Om ons heen is muziek die voortkomt uit wat eerder is ontstaan. Via die nieuwe muziek wil ik u vooral laten proeven van de tijd van nu. Eerlijk gezegd heb ik mezelf ook nooit toegestaan om in het verleden te blijven hangen. Te zwelgen in wat wellicht ooit succesvol was. Ik ben juist altijd nieuwsgierig geweest naar wat er komen ging. Eigenlijk heb ik dat nog steeds, maar ik merk wel dat het me steeds meer moeite kost om dat ontzagwekkende tempo bij te houden. De muziek, vooral de nieuwste, en natuurlijk niet de muziek alleen, is door sociale media in een stroomversnelling geraakt. Het is bijna niet meer bij te benen. Maar toch mag ik niet zeuren. In die kolkende stroom is het altijd weer een belevenis om een in een melodie geweven tekst tegen te komen die me raakt, die me nieuwsgierig maakt en die me – dat hoop ik altijd – iets mededeelt over de tijd waarin we leven. Waarbij ik niet wil vergeten vooral de toewijding te vermelden van al die artiesten. Hun liefde voor wat ze bezighoudt, dat is iets waar ik ze telkens weer dankbaar voor ben.

Ik hoop dat u mij nu toestaat u te verleiden tot een dans met mij. Ik wil zwevend van het ene armenpaar in het andere vallen. Ook om u zo te bedanken voor al die jaren radiotrouw die ik al zo lang van u mag ontvangen, de vriendschap die ik daarbij voel, en het geluk dat u me daarmee nog altijd brengt. Want radio maken lijkt een

solistische onderneming, maar niets is minder waar. Als je denkt dat je al die programma's voor jezelf uitzendt, zit er iets scheef in je hoofd.

Als ik radio maak is het altijd net of ik u zie meeleven met alles wat u hoort. Soms hoor ik u lachen, dan weer – dat komt gelukkig ook voor – zie ik u geërgerd reageren omdat ik iets zeg wat te dom voor woorden is. Ik weet het, er is veel uit mij ontsnapt dat ik had willen terugfluiten. Neemt u maar gerust van mij aan dat ik het misschien nog wel erger vond dan u. Maar nu zullen we even zorgeloos samen zijn, om te dansen op muziek die ons gelukkig maakt, die ontroert, die ons raakt, die ons bij elkaar heeft gebracht via dat mistige gebied van waaruit ik als programmamaker nog altijd mijn best doe om u te bereiken.

Laten we dansen. Laat het golven. Staat u mij toe? Drijf met me mee op de stroom, laat u wiegen op de golven en laat mij de mooiste liedjes voor u opvissen, voor u beschrijven en toelichten. Daar gaan we. De golven tegemoet.

Laten we drinken op ons afscheid op het einde van de reis

*Laten we drinken op ons afscheid
Op het einde van de reis
Voordat het licht van jouw schoonheid
Achter schaduwen verdwijnt
Alles vlucht in het verleden
Het gaat aan ons voorbij
En wij staan in het heden
En kunnen er niet bij*

*Alles wat in hoop verankerd ligt
Is een speelbal van veranderend getij
En op de golven dansen wij*

(Uit: 'Op De Golven Dansen Wij', Van Dik Hout)

Deze tekst is geschreven door Martin Buitenhuis (1969).
Nou ja, tekst, dit is veel meer, dit is zeker ook een gedicht
uitgevoerd door de Nederlandstalige popgroep Van Dik

Hout. Het staat aan het begin van deze lange reis door dit boek.

In de verte zie ik een man een brug over fietsen met achterop een leeg kinderzitje. Hij haast zich door het drukke verkeer. Gaat hij zijn kind ophalen of heeft hij het net weggebracht? Maar dat is niet het enige wat ik me afvraag. Hoe oud zou de man zijn? En het kind dat in het stoeltje thuishoort? Vele malen jonger dan ik, dat is zeker. Ik denk aan de tijd dat ik zelf zo door het verkeer raasde. Me haastend van huis naar school, naar mijn werk. Het is alsof ik – een beeld van lang geleden duikt op – naar mezelf kijk als ik die man zie fietsen. Dan komt de onvermijdelijke vraag: hoelang nog? Hoe ver kan ik nog fietsen? Nog reizen? Is dit boek de aankondiging van het einde van mijn reis? Geen denken aan. Hier wordt slechts het muzikale spoor verder uitgerold, een spoor dat mij via woorden, klanken en zinnen verder leidt. Zo goed en zo kwaad als het kan zal ik me staande houden. Ik kan het ook zo omschrijven: ik zal dansen op de golven. Ik zal mijn evenwicht proberen te bewaren en openstaan voor muziek en poëzie:

Eén ding staat vast

Niets is zeker

Ons lot hangt van onwaarschijnlijk toeval aan elkaar

Poëzie. Jazeker. Want deze tekst van Martin Buitenhuis klinkt niet alleen mooi, hij vormt een eenheid met de muziek die me doet geloven dat ik de zee zie in haar eindeloze

deining. En niet alleen zie, ook voel. Tegelijkertijd heeft deze tekst voor alles diepgang. De bodem van de zee is met het blote oog niet waar te nemen.

Neem de eerste regel: *Laten we drinken op ons afscheid.*

Hoe vaak heb ik daar al niet op gedronken, op het afscheid van mensen die me dierbaar waren, op artiesten die er niet meer zijn. De eerste aan wie ik dan denk is Wim Kan. In vroeger dagen mijn grote held. Niet dat ik alles snapte van wat hij zei en zong, maar vooral omdat de snelheid waarmee hij sprak, het spervuur aan grappen dat hij op me afvuurde, me liet schaterlachen en me uitdaagde het ook eens te proberen. Wat ik ook heb gedaan. Hele conferences kende ik uit mijn hoofd en nog steeds citeer ik wijsheden die hij ooit heeft bedacht. De mooiste vind ik nog steeds:

De twee belangrijkste vragen van onze tijd: 'Hoe vermager ik?' en 'Waar laat ik mijn auto?'.

(Uit: Oudejaarsconference, Wim Kan, 1966)

Nog altijd geldig!

Deze is ook leuk!

De beste verpleegster laat wel eens een steek vallen.

Wim Kan heeft me geleerd dat je met taal veel meer kunt doen dan uitsluitend iets meedelen. Hij heeft me bijgebracht dat je ermee kunt spelen, mee kunt verrassen, een tweede betekenis aan het gezegde kunt geven. Denk maar

aan die steek. Speelse woorden, grappig vaak, heel anders dan de tekst van Van Dik Hout, die ernstig is. Afscheid nemen betekent overigens niet per definitie afscheid nemen in de definitiefste zin van het woord; van mensen die je dierbaar waren en die zijn overleden. Afscheid nemen van wie je zelf ooit bent geweest, dat kan ook. Ik geloof dat ik nu een heel andere radiomaker ben dan vroeger. Ik herinner me nog dat Herman Stok (1927-2021), absoluut een autoriteit in de periode dat ik bij de radio begon, mij een leeghoofd vond. Toen ik dat las vond ik het natuurlijk, zacht uitgedrukt, onplezierig, maar nu begrijp ik heel goed waarom hij dat vond. De manier waarop ik invulling gaf aan radio maken stond haaks op hoe hij het toen deed en zoals hij dat in de jaren erna is blijven doen. Stok informeerde over de muziek, gaf de feiten die bij de liedjes hoorde, ik deed daar nogal onverschillig over. Ik vond het belangrijker hoe een programma klonk dan wat ik te zeggen had. Inhoud kwam voor mij op de tweede plaats. Dat is in de loop der jaren veranderd, daar heb ik afscheid van genomen. Natuurlijk is ook mijn smaak veranderd. Zo ben ik gevoeliger geworden voor de kwaliteit van een tekst. Ik herinner me nog dat ik bij afleveringen van *De Avondspits* (1978-1995) uit mijn dak kon gaan bij het liedje van de inmiddels in 2021 op vierentachtigjarige leeftijd overleden Arie Ribbens (1937-2021), 'Polonaise Hollandaise'. Zullen we nog even?

Wij vieren feest dus weg met de malaise

Want nu is het tijd voor de polonaise Hollandaise

*Van hier tot Oeteldonk
Bij Hoevelaken linksaf*

Vooraf dat laatste zinnetje vond ik hilarisch. Ik probeerde in de korte pauze die eraan voorafging aan Arie te vragen waar we naartoe gingen. Zijn antwoord luidde dan, dat zal duidelijk zijn: bij Hoevelaken linksaf. Bij die herinnering moet ik nog steeds glimlachen, maar ik zal het niet in mijn hoofd halen dat liedje nog eens in een radioprogramma te laten horen. Van die tijd heb ik afscheid genomen. Doet het pijn? Ach, nee, zo gaat dat, maar het is ook niet zo dat ik me voor mijn aanpak in die tijd schaam. Ik schaam me eigenlijk voor niets wat ik heb gedaan. Wel was ik soms niet zo blij met hoe ideeën uitpakten. Ik vond het ook heel erg als ik een liedje mooi vond en dat dan verder niet werd opgepikt. Een voorbeeld? Ach, er zijn er zo veel, maar ik zal een liedje van nu kiezen. Ik wil immers vooral nieuwe liedjes aan u voorstellen. Kent u Britta Maria en haar man, Maurits Fondse? De stem van Britta Maria lijkt een echo van de jaren vijftig. Ze zingt als het ware tegen de tijd in. Het repertoire dat ze vertolkt zou je traditioneel kunnen noemen. Laten we even meekijken naar de optocht die ze aan ons voorbij laat trekken.

*Het is de optocht van het leven
Familie, vrienden zij aan zij
Het is de optocht van het leven
En de optocht gaat voorbij*

Ze ziet haar ouders, die benoemt ze ook, de buren uit de Tweede Van der Helststraat, de jongens en de mannen, de liefde die zich aandierende. Ze ziet haar docenten, de vriendjes die ze heeft gehad. Ook mensen die ze liever niet meer terug wil zien en een stoet van mensen die ze niet eens herkent. De laatste zin van deze tekst, geschreven door de ongeëvenaarde Ivo de Wijs, is huiveringwekkend mooi:

*Met achteraan een schaduw
In een vale zwarte jas*

Je ontkomt er bij zo'n lied niet aan te denken aan de optocht van je eigen leven. Wie zijn er allemaal niet aan me voorbijgetrokken? Vooraan lopen mijn ouders. Mijn moeder, klein, maar met een trotse gang, het haar hoog opgestoken, een gezicht waarin de lijnen van het oorlogsleed zijn overschreven door het geluk dat haar erna ten deel is gevallen. Mijn vader ernaast. Hij kijkt vrolijk, zijn zwartgerande bril staat wat scheef op zijn neus, zijn tred is krachtig. Het ontroert me om ze terug te zien. Mijn overleden vrouw Greetje loopt mee, haar ouders, haar zusje Hilda. Ik slik. Daar wandelt mijnheer Nijsen, mijn onlangs overleden leraar Engels, een man die me enthousiast heeft gemaakt voor literatuur. Ik zie mijn oude buren uit Laren. Ach, wat was ik toch dol op Carla, blond en struis, altijd vrolijk, die in haar consumptie van sigaretten zelfs Greetje overtrof. Ook zij is er al lang niet meer. Collega's trekken aan mijn oog voorbij. De voor mij onvergetelijke Willem van Beusekom, kenner van mu-

ziek en radio, maar vooral een dierbare vriend. De stoet is eindeloos. Ik zie Jan Rot, achteraan, en vlak voor de man met de vale zwarte jas loopt Henny Vrienten. Hij overleed op 25 april 2022 aan de gevolgen van kanker. Ik hoor op de maat van zijn voetstappen zijn muziek, ik hoor zijn stem. Ook hij mijmert over het verleden, over zijn jeugd in Tilburg.

*Langzaam rij ik door mijn oude straat
Waar het huis van mijn ouders in een rijtje staat
Het is er nog, het is er nog
En ik kijk naar het raam waar ik achter sliep
En dan hoor ik weer hoe mijn lieve moeder riep:
'Eten, komen jullie eten?'*

Ik herken heel veel in wat hij zingt. Weliswaar is hij in een heel ander soort gezin opgegroeid, maar de herinneringen zijn vergelijkbaar. Zoals hij zich terugziet in zijn kleine kamer, waar hij de eerste single van The Beatles draaide. De naam *Arendsoog* valt. Die boeken heb ik stukgelezen. Wat hij vooral benadrukt in dat liedje, dat 'Karnemelk Met Bitterkoekjes' heet, is:

*Als je weet waar je vandaan komt
Kun je overal naartoe
Kun je zijn wie je wil zijn
Kies je steeds de goede weg
En blijft er nooit een deur op slot
Is er niemand die jou stopt*